

РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

(Рецензія на монографію Г. В. Возняк “Бюджетна політика розвитку регіонів України: сучасна парадигма та орієнтири подальших реформ”. “Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України”. Львів, 2016. 520 с.)

Потреба в дослідженні комплексної наукової проблеми формування та реалізації ефективної бюджетної політики розвитку регіонів України зумовлена: станом сучасного суспільства та наростаючою необхідністю в посиленні громадянського впливу на підготовку і прийняття публічних рішень; запитом на підвищення якості державного управління на всіх рівнях (особливо з урахуванням зовнішніх і внутрішніх викликів); євроінтеграційним курсом країни та необхідністю імплементації європейських стандартів місцевого самоврядування; непрозорістю формування показників місцевих бюджетів та розподілом обсягів міжбюджетних трансфертів; обмеженим доступом місцевих бюджетів до ринку запозичень тощо.

Зазначене вище у своїй сукупності актуалізує проблематику місцевих фінансів і міжбюджетних відносин, потребує пересмислення закономірностей впливу інструментів та важелів бюджетної політики на розвиток регіонів і пошуку наукових рішень щодо адекватної відповіді на суспільні виклики. Саме акцентуванню уваги на ці багатоаспектні проблеми присвячено монографічне дослідження Г. В. Возняк, яке є класичним за змістом, новаторським за характером та ідейним наповненням, що, безумовно, привертає увагу.

Так, у першому розділі розкриваються теоретико-методологічні засади бюджетної політики розвитку через призму еволюції

сучасних теорій та аналізу впливу відносних обсягів державних видатків на соціально-економічний розвиток країни та її регіонів. Основою поглибленого вивчення суті, функцій і принципів організації слугувала запропонована структурно-логічна схема бюджетної політики розвитку регіонів, яка розкриває її сутність через поєднання процесів формування, реалізації, функціональних, часових та інституціональних аспектів. Проаналізовано теорії та парадигми регіонального розвитку, починаючи від неокласичних і завершуючи детальним оглядом сучасних наукових шкіл, розкрито вплив процесів глобалізації на економічне зростання територій.

Другий розділ монографії присвячено висвітленню особливостей бюджетної політики в умовах реформування системи міжбюджетних відносин в Україні. Дослідження організаційно-правових основ формування та реалізації бюджетної політики дали змогу автору систематизувати та виокремити етапи її розвитку в умовах соціально-економічних змін рівня бюджетної автономності місцевих бюджетів, трансформації фінансових основ місцевого самоврядування в Україні. Зважаючи на важливість бюджетної політики як забезпечуючої складової економічного зростання регіонів, обґрунтовано доцільність запровадження “Бюджетної стратегії регіону”, яка б затверджувалася на перспективу, щорічно корегувалася

на законодавчому рівні, містила кількісні індикатори соціально-економічного розвитку регіону; узгоджувалася зі стратегією соціально-економічного розвитку території; містила довгострокове передбачення доходів і видатків місцевих бюджетів. Окреслено методологічні аспекти дослідження бюджетної політики, які слугували основою для поглиблення теоретичних і прикладних засад регіональної фінансової науки.

Третій розділ монографії містить аналіз сучасних проблем бюджетного забезпечення регіонального розвитку в Україні. Опираючись на методологію системного аналізу, застосовуючи алгоритм розрахунку таксономічного показника бюджетного забезпечення розвитку регіонів, проведено комплексне оцінювання бюджетного забезпечення розвитку регіонів України. Рейтинговий підхід, на основі інтегрування статистичних індикаторів у розрізі напрямів, що характеризують стан і збалансованість місцевих бюджетів, стійкість бюджету та міжбюджетну взаємодію, дав змогу автору проаналізувати бюджетні можливості регіонів і фінансові домінанти розвитку територій.

Четвертий розділ монографії дає можливість ознайомитись із проведенням автором дослідженням бюджетної децентралізації, її формами, перевагами та ризиками (відповідно до двох позицій: 1) на основі порівняння переваг централізованого і децентралізованого способу надання суспільних благ та 2) в контексті обґрунтування самостійності органів місцевого самоврядування). Застосування запропонованих економічних моделей на основі панельних даних дало змогу провести емпіричний аналіз впливу бюджетної децентралізації на економічний розвиток регіонів України, який підтвердив неоднозначну природу бюджетної децентралізації, та визначити істотні чинники впливу.

У п'ятому розділі автором подано нове бачення використання інструментів бюджетного планування. Вдале застосування методів дослідження дало можливість автору отримати нові результати, які мають достатній рівень наукової обґрунтованості. Так, визначено напрями удосконалення механізмів формування та реалізації бюджетної політики у вирішенні проблем регіонів; запропоновано власне бачення зміни підходів до фінансового вирівнювання територій, яке в підсумку дасть можливість згладжувати фіскальні дисбаланси та сприятиме макроекономічній стабільності держави, окреслено шляхи підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

Загалом, варто зазначити, що монографія є цікавим ґрунтовним комплексним дослідженням, результати якого представляють практичний інтерес для науковців, керівників органів управління різних рівнів влади, всіх, хто цікавиться питаннями регіонального розвитку та регіональних фінансів.

Ольга Кириленко – д. е. н., професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри фінансів ім. С. І. Юрія Тернопільського національного економічного університету